

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-93М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного
вивчення навчальної дисципліни
«РЕЛІГІЯ І СЕКТИ: РИТОРИКА ТА МАНІПУЛЮВАННЯ»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
Радою з якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 18.11.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Релігія і секти: риторика та маніпулювання» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» денної і заочної форми навчання. [Електронне видання] / Ставицький О. О. Рівне : НУВГП, 2025. 15 с.

Укладач: Ставицький О. О., доктор психологічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін

Протокол № 3 від 21.10.2025 р.

Відповідальний за випуск – Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) освітньої програми:

Ставицький Олег Олексійович, доктор, психологічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Попередня версія МВ: 07-03-324М

© О. О. Ставицький , 2025

© Національний університет водного господарства та природокористування, 2025

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Методичні поради для роботи над дисципліною	5
3	Міждисциплінарна інтеграція	5
4	Програма навчальної дисципліни	6
5	Теми семінарських занять	6
6	Плани семінарських занять	7
7	Завдання для самостійної роботи	11
8	Види індивідуальної роботи	11
9	Методи контролю	12
10	Рекомендована література	13
11	Інформаційні ресурси	14

Вступ

Актуальність навчальної дисципліни «Релігія і секти: риторика та маніпулювання» полягає у необхідності формування у студентів цілісного, критичного та усвідомленого ставлення до феномена релігії, її впливу на особистість і суспільство, а також розуміння механізмів маніпулятивного впливу, що використовуються релігійними організаціями, зокрема деструктивними сектами.

У сучасному світі, де інформаційний простір переповнений ідеологічними, духовними та псевдорелігійними наративами, особливо важливо вміти розпізнавати риторичні прийоми впливу, маніпуляції свідомістю, техніки навіювання та психологічного контролю. Релігійні та сектантські рухи активно використовують засоби масової комунікації, соціальні мережі, рекламу й публічні виступи для формування певних переконань і поведінкових моделей, що може становити загрозу психологічній безпеці особистості та соціальній стабільності.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про релігію та секти, їх специфіку, основні етапи та форми поширення, їх роль в житті особистості, а також розуміння та засвоєння навиків кваліфікованого аналізу і регулювання питань, що стосуються маніпулятивного впливу на людину.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про методи та форми маніпулятивного впливу на особистість у сфері релігій та сучасних сект релігійного спрямування.

Вивчення навчальної дисципліни «Релігія і секти: риторика та маніпулювання» спрямовано на формування таких компетенцій:

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти загальних компетентностей щодо:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. **Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти спеціальні (фахові, предметні) компетентностей щодо:**

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує здобувачам вищої освіти такі результати навчання:

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст навчальної дисципліни реалізується опануванням трьома основними блоками: теоретичним, практичним та блоком завдань самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка запланованих виступів та презентацій, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи роботи на семінарських заняттях та самостійного вивчення, форм поточного й підсумкового контролю ці методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонуються методичні рекомендації з опрацювання конспекту лекцій та першоджерел, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Міждисциплінарна інтеграція

Успішне засвоєння курсу «Релігія і секти: риторика та маніпулювання» базується на попередньо отриманих знаннях студентів з загальної психології, соціальної психології, диференціальної психології, вікової психології та інших дисциплін.

Дисципліни, що супутньо вивчаються із зазначеною освітньою компонентою: психологічні аспекти групової динаміки, кризова психологія.

Внутрішньопредметна інтеграція (між темами даної дисципліни): принцип контрастуючих пар.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Релігійна свідомість.

Тема 1. Релігійні групи та секти. Релігійна група. Класифікація релігійних груп. Прагнення та цілі релігійних груп. Індивідуальність та релігійна група. Формальні та неформальні контакти. Нові релігійні рухи – нові релігійні групи (секти). Релігійний лідер. (ПР3, ПР4, ПР10).

Тема 2. Релігійна свідомість і релігійні практики населення сучасної України як предмет соціально-психологічного аналізу

“Непсихологічні” теорії свідомості та можливе застосування їх до проблеми концептуалізації цілісного “релігійного досвіду”. Концепт “релігійного досвіду” і його методологічна роль у розумінні характеру та еволюції релігійного життя в сучасній Україні. Різновиди “автономного релігійного досвіду” в релігійному житті сучасної України. Проблема міжконфесійних відносин в Україні у світлі завдань формування української політичної нації. Можливі сценарії подолання міжконфесійного розколу і форм участі церкви в реалізації української “національної ідеї”.(ПР9).

Модуль 2. Психологія маніпулятивного впливу

Тема 3. Сугестивні технології маніпулятивного впливу

Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Політичний нейромаркетинг. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об’єкт сугестивного впливу. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті. Захист від маніпулятивного впливу. (ПР8, ПР9).

5. Теми семінарських занять

№ з\п	Назва теми	Кількість годин Денна/Заочна
1	Тема 1. Релігійні групи та секти.	2/1
2	Тема 2. Релігійна свідомість і релігійні практики населення сучасної України як предмет соціально-психологічного аналізу.	4/2
3	Тема 3. Сугестивні технології маніпулятивного впливу.	14/5
Разом		20/8

6. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Релігійні групи та секти.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, історії психології, диференціальної психології, соціальної психології.

План

1. Релігійна група.
2. Класифікація релігійних груп.
3. Прагнення та цілі релігійних груп.
4. Індивідуальність та релігійна група.
4. Формальні та неформальні контакти.
5. Нові релігійні рухи – нові релігійні групи (секти).
6. Релігійний лідер.

Основні поняття теми: релігійна група, розвиток, людина, методи, особистість, індивід, індивідуальність, методологія, кризові ситуації, спілкування, лідер, мотивація

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення релігійних груп.
2. Які класифікації релігійних груп Вам відомі?
3. Які основні прагнення та цілі релігійних груп?
4. Як співвідносяться поняття «індивідуальність» та «релігійна група»?
4. В чому різниця формальних та неформальних міжособистісних контактів?
5. Чи обумовлено появу та які Ви знаєте нові релігійні рухи – нові релігійні групи (секти).
6. Які психологічні характеристики релігійного лідера?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Академічне релігієзнавство : підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Арестов В. М., Шудрик І. О. Нетрадиційні релігії: Суть і спрямування. К. : Знання, 1990. 48 с.

3. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство: підручник для студентів юридичних спеціальностей / за ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2004. 272 с.
4. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підруч. / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за ред. Є. Д. Скулиша. К. : КНТ, 2010. 776 с.
5. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
6. Ставицький О. О., Сайідова А. В. Емпіричний аналіз агресивних поведінкових проявів у студентському середовищі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 5 / 2016. Т.1 Херсон : Херсонський державний університет, 2016. С. 164–168. (Серія: Психологічні науки).

Семінарське заняття 2.

Тема: Релігійна свідомість і релігійні практики населення сучасної України як предмет соціально-психологічного аналізу.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання з матеріалу попередньої теми. Термінологічний диктант.

План

1. “Непсихологічні” теорії свідомості та можливе застосування їх до проблеми концептуалізації цілісного “релігійного досвіду”.
2. Концепт “релігійного досвіду” і його методологічна роль у розумінні характеру та еволюції релігійного життя в сучасній Україні.
3. Різновиди “автономного релігійного досвіду” в релігійному житті сучасної України.
4. Проблема міжконфесійних відносин в Україні у світлі завдань формування української політичної нації.
5. Можливі сценарії подолання міжконфесійного розколу і форм участі церкви в реалізації української “національної ідеї”.

Основні поняття теми: соціалізація, соціальні норми, правосвідомість, взаємодія, правові норми, девіантність, антисоціальна поведінка, релігійний досвід, міжконфесійні відносини, церква, національна ідея, свідомість, самосвідомість.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. 3 метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Які Ви знаєте “непсихологічні” теорії свідомості?
2. Як можна застосувати їх до вирішення проблеми концептуалізації цілісного “релігійного досвіду”?
3. В чому сутність концепту “релігійного досвіду” і яка його методологічна роль у розумінні характеру та еволюції релігійного життя в сучасній Україні?
4. Які Ви знаєте різновиди “автономного релігійного досвіду” в релігійному житті сучасної України?
5. В чому полягає проблема міжконфесійних відносин в Україні?
6. Які можливі сценарії подолання міжконфесійного розколу і форм участі церкви в реалізації української “національної ідеї”?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Академічне релігієзнавство : підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Арестов В. М. Нетрадиційні релігії: Суть і спрямування / В. М. Арестов, І. О. Шудрик. К. : Знання, 1990. 48 с.
3. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство : підручник для студентів юридичних спеціальностей / за ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2004. 272 с.
4. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підруч. / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за ред. Є. Д. Скулиша. К. : КНТ, 2010. 776 с.
5. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
6. Ставицький О., Ставицька О., Мягка О. Рівень сформованості структурних елементів емоційного інтелекту в підлітковому віці. *Психологія і реальність: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип.17 / упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2022. С. 135–142.
7. Шавиріна, А. Небезпечні психокульти та секти. Правда про маніпуляції свідомістю. Київ (попул. вид.), 2021 – 2023.

Семінарське заняття № 3

Тема: Сугестивні технології маніпулятивного впливу.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання з матеріалу попередньої теми. Термінологічний диктант.

План

1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу.
2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу.
3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування.
4. Політичний нейромаркетинг.
5. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт сугестивного впливу.
6. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті.
7. Захист від маніпулятивного впливу.

Основні поняття теми: соціалізація, соціальні норми, правосвідомість, взаємодія, девіантність, антисоціальна поведінка, вплив, сугестія, конформізм, НЛП, свідомість, нейромаркетинг, інтернет технології.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Які Ви знаєте основні поняття та категорії, що пов'язують із впливом на свідомість особистості?
2. В чому сутність маніпулятивного впливу?
3. Що складає зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу?
4. Які існують сучасні технології нейролінгвістичного програмування?
5. Що таке «Політичний нейромаркетинг»?
6. Як інформаційно-комунікативне суспільство впливає на об'єкт сугестивного впливу?
7. Які особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті?
8. Які основні способи захисту від маніпулятивного впливу?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Бекетова Н. В. Риторика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 304 с.
2. Братасюк Ю. І. Психологічний вплив і комунікативна маніпуляція : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 216 с.
3. Гавриловська І. М. Психологія впливу та протидії маніпуляціям : навч.-метод. посіб. Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2018. 122 с.

4. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
5. Петрик, В. М., Присяжнюк, М. М., Компанцева, Л. Ф., Скулиш, Є. Д. (ред.) Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посібник. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 248 с.
6. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / В. М. Петрик, В. В. Остроухов, О. А. Штоквиш та ін. К. : Росава, 2006. 208 с.
7. Чіалдіні Р. Психологія впливу / пер. з англ. Київ : Наш формат, 2018. 352 с.

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Есе на тему пропущеного заняття, або заняття, де отримано негативну оцінку	12	12
2	Пошук джерел інформації по темі семінарського заняття в друкованому вигляді (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) - в бібліотеках та в електронному вигляді - в мережі INTERNET та на електронних носіях (CD, DVD).	20	30
3	Конспектування першоджерел чи реферативне повідомлення, що містить аналіз ступеня висвітлення певного питання в підручниках та наукових дослідженнях.	20	30
4	Підготовка до контрольних заходів	8	8
	Разом	60	80

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Історія психології» є складання письмового звіту, есе за темами, вказаними в п.7.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у дні та години, визначені кафедрою для консультацій студентів у конкретного викладача.

8. Види індивідуальної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу.
2. Конспектування першоджерел.
3. Презентація наукового фільму.
4. Написання наукової статті.
5. Підготовка до виступу на студентську конференцію.
6. Участь в олімпіаді з психології.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (3 рівня складності, загальною кількістю понад 300 тестів). Модульний контроль проводиться в навчально-науковому центрі незалежного оцінювання НУВГП.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

10. Рекомендована література

Базова:

1. Hassan, S. Combating Cult Mind Control. Boston: Freedom of Mind Press, 2018. 464 p / укр. адаптації: «Як звільнитися від психологічної маніпуляції в секті».
2. Академічне релігієзнавство : підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000. 862 с.
3. Арестов В. М., Шудрик І. О. Нетрадиційні релігії: Суть і спрямування. К. : Знання, 1990. 48 с.
4. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство : підручник для студентів юридичних спеціальностей / за ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2004. 272 с.
5. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підруч. / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за ред. Є. Д. Скулиша. К. : КНТ, 2010. 776 с.
6. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Компанцева Л. Ф., Скулиш Є. Д. (ред.) Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посібник. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 248 с.
7. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / В. М. Петрик, В. В. Остроухов, О. А. Штоквиш та ін. К. : Росава, 2006. 208 с.
8. Шавиріна, А. Небезпечні психокульти та секти. Правда про маніпуляції свідомістю. Київ : (попул. вид.) 2021 – 2023.

Допоміжна

1. Бекетова Н. В. Риторика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 304 с.
2. Братасюк Ю. І. Психологічний вплив і комунікативна маніпуляція : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 216 с.
3. Гавриловська І. М. Психологія впливу та протидії маніпуляціям : навч.-метод. посіб. Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2018. 122 с.
4. Колодний А. М., Бучма О. В. Релігієзнавство : підручник / за ред. А. М. Колодного. Київ : Знання, 2011. 719 с.
5. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
6. Ліфтон Р. Дж. Реформування мислення і психологія тоталізму. Нью-Йорк : Norton, 1961. 510 с.
7. Мак-Дауелл Дж., Стюарт Д. Ошукані. В що вірять культу і як вони вербують нових членів. Київ : Світло життя, 2016. 272 с.

8. Ставицький О. О., Сайідова А. В. Емпіричний аналіз агресивних поведінкових проявів у студентському середовищі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 5/2016. Т.1 Херсон : Херсонський державний університет, 2016. С. 164–168. (Серія: Психологічні науки).
9. Ставицький О. О. Психологічні особливості дистанційної форми навчання. *Збірник тез II Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти»*. Рівне, 18-19 травня 2020. НУВГП, 2020. С. 119–124.
10. Ставицький О., Регеза Н. Особливості використання кейс-технологій у процесі викладання психологічних дисциплін. *Нова педагогічна думка*. 2019, № 2(98). С. 58–61.
11. Ставицький О., Ставицька О., Мягка О. Рівень сформованості структурних елементів емоційного інтелекту в підлітковому віці. *Психологія і реальність: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип.17 / упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2022. С. 135–142.
12. Ставицький О. О., Босюк І. А. Вплив тривожності на інтелектуальні здібності дітей молодших класів. *Збірник тез III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти»*. Рівне, 18-19 травня 2020. НУВГП, 2020. С. 127–132.
13. Ставицький О. О., Цимбалюк В. І. Соціальна девіація та віктимність: психолого-юридичний аспект. Львів : «Новий Світ-2000», 2019. 214 с.
14. Чіалдіні Р. Психологія впливу / пер. з англ. Київ : Наш формат, 2018. 352 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <https://nuwm.edu.ua/telefonnyi-dovidnyk/item/biblioteka>
2. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <https://osvita.ua/>
3. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
4. Наукометричні бази НУВГП. URL: <https://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/naukometrychni-bazy>
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О. Борисенка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
6. Психологічний сайт. URL: <http://psy.piter.com/>
7. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://www.cbc.rv.ua>.
8. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64410/